

de verkiezingen van november '44 niet publiekelijk voor zijn standpunt zou kunnen uitkomen. De Poolse regering, nu met Mikolajczyk, leider van de Poolse Boerenpartij, als premier (Sikorski was in juli '43 bij een vliegtuigongeluk omgekomen), weigerde evenwel de nieuwe oostgrens te aanvaarden en haar standpunt werd gedeeld door de leiders van alle Poolse ondergrondse groeperingen, behalve de communistische. Stalin zette door. Toen het Rode Leger als gevolg van zijn offensief tegen de *Heeresgruppe Mitte* het grootste deel van Oost-Polen had bevrijd, werd in Moskou een hoofdzakelijk uit communisten bestaand 'Pools Comité voor de Nationale Bevrijding' opgericht dat pretendeerde Polen te kunnen besturen – pretenties die door Stalin werden gehonoreerd: hij liet op 26 juli verklaren dat de uitvoerende macht in Polen aan het Comité zou worden toevertrouwd.

Vier dagen later, 30 juli, arriveerde Mikolajczyk die door de Engelsen onder zware druk was geplaagd (en die in juni misleid was door Roosevelt die had gezegd dat hij niet met de nieuw-voorgestelde Pools-Russische grens accoord ging), in Moskou. Hij bereikte er niets. Hij moest er integendeel met verbittering constateren dat de Sowjet-Unie niet alleen zelf geen steun gaf aan de op 1 augustus in Warschau uitgebroken opstand maar dat zij het ook de Engelsen en Amerikanen uiterst moeilijk maakte, de opstandelingen door de lucht enige bijstand te verlenen.

Churchill beseftte ten volle dat geen macht ter wereld de Russen kon verhinderen in Polen hun zin door te drijven. Was een compromis volstrekt uitgesloten? Begin oktober '44 vloog hij samen met Eden naar Moskou. Hij wist dat hij op niet veel steun van Roosevelt mocht rekenen – keer op keer had de Amerikaanse president duidelijk gemaakt dat hij met de oplossing van de Europese naoorlogse problemen niets te maken wilde hebben; op het door Churchill gelanceerde denkbeeld dat men er naar zou streven, de Balkan dusdanig te verdelen dat Roemenië en Bulgarije in de Russische -, Griekenland en Joegoslavië in de Engelse invloedssfeer zouden komen te liggen, had Washington met afkeer gereageerd, Hull wilde niets van 'invloedssferen' weten. Churchill daarentegen, wiens denkbeelden om van Noord-Italië uit een Geallieerd offensief in de richting van het Donaubekken in te zetten, door zijn eigen *Chiefs of Staff* en door de Amerikanen waren afgewezen, hield het voor wenselijk dat de Russen een zekere Engels-Amerikaanse invloed althans op papier zouden aanvaarden en toen hij op de avond van 9 oktober samen met Eden zijn eerste gesprek voerde met Stalin en Molotow, stelde hij voor dat de Sowjet-Unie 90% invloed zou krijgen in Roemenië en 75% in Bulgarije, dat Engeland 90% invloed zou krijgen in Griekenland